

СТАНОВИЩЕ

От Проф. д-р Минко Стоев Хаджийски за дисертационния труд на **Димитрина Йорданова Калоянова** на тема : „**Влияние на семейната среда за емоционалното развитие на лица с интелектуални затруднения**“, представен за защита за придобиване на научно-образователната степен „доктор“ ,професионално направление 3,2 Психология.

Актуална значимост на изследвания проблем

Въпросите, свързани с лицата, които имат различни интелектуални затруднения са много и касаят различни страни на тяхното съществуване. Това поставя редица проблеми пред семействата, институциите и обществото като цяло. Няма съмнение, че от характера на семейните взаимоотношения зависи много за нормалното в рамките на възможното функциониране на засегнатите от различни увреждания членове. Особено що се касае до емоционалния живот, семействата имат приоритетно значение. Макар, че социалните изисквания и очаквания към институциите непрекъснато се увеличават, определящи си остават характера и особеностите на семейните системи , условията на живот , интелектуалното ниво и култура на родителите. В този смисъл насочването на докторантката към изследване на влиянието на семейството върху емоционалния статус на лицата с интелектуални затруднения само по себе си е значимо в теоретичен и практико-приложен смисъл.

Актуалната значимост на проблема се определя и от нарастването на броя на случаите, както абсолютно, така и относително спрямо общата популация.

Дисертационният труд съдържа 148 страници, включва 16 фигури и 34 таблици. Библиографията обхваща 148 заглавия, от които 27 на кирилица

и 121 на латиница. Намирам подбора на литературните източници достатъчно информативен и адекватен на темата.

Оценка на научно-приложните резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертацията на Димитрина Калоянова има следните по-значими приноси резултати и достойнства:

1. В Уводната част синтезирано, но достатъчно информативно са изложени основните положения на които стъпва дисертационния труд. Посочени са значимостта, съществуващите проблеми и факторите, които влияят на емоционалното развитие на засегнатите „идентифицирани пациенти“. Ясно е определена основната цел на изследването, като установяване на взаимоотношението между параметрите на семейната структура и емоционалното развитие на лица с интелектуални затруднения.
2. Следва да се отбележи добрият и подробен литературен обзор в Първата глава на дисертацията. Той показва забележителна теоретична осведоменост по различните психопатологични и психологически страни, които пряко или косвено са свързани с интелектуалната недостатъчност, включително етиология, клинически и социални проявления. Ясно личи умението на авторката да борави компетентно с литературните източници и да цитира коректно. Добро впечатление прави обобщението на главните моменти в края на главата.
3. Постановката на изследването е описана подробно във Втората глава на дисертацията. Конкретно и аргументирано са дадени целта, задачите, обекта и предмета. Методиката е представена

изчерпателно и като цяло отговаря на изследователския замисъл. Използваният инструментариум е достатъчен и отговарящ на поставените задачи. Издигнатите седем хипотези отразяват различни аспекти на ралациите на елементи на семейната система и емоционалните страни на отношенията. Същите са отговарящи на изследователската цел и реално верифицируеми с представената методика.

4. В Третата глава се прави анализ на получените резултати. Същата е структурирана по реда на издигнатите хипотези. Същите се доказват категорично и придружават нагледно с графики и таблици. Обсъждането е направено компетентно с достоверно тълкуване на получените резултати. Добро впечатление прави използваният начин за доказване на Седмата хипотеза. Подобен case work метод придава както автентичност, така и допълнителна стойност на анализа.
5. Заключение е съсредоточено не толкова към обобщаване на резултатите, а връща към проблема за значимостта на проблема и необходимостта за развиване на методиката и съставяне на специализирано ръководство.
6. Приносите на разработката са адекватно и пестеливо посочени. Те се разглеждат в научен и научно-приложен план. Като принос сам по себе си бих посочил насочването на докторантката към зрялата възраст на лицата с интелектуални затруднения. Тази група е значително по-малко изследвана от групата на децата например, а в известен смисъл и по-трудна, поради увеличаване на личностния фактор в емоционалните реакции на средата. Изводите могат да послужат при постановката и ориентацията на консултативни интервенции в случай на нужда.

Бележки

По основите тези, начинът на разглеждане на проблема и изследователския подход нямам забележки. В редакционен план има част от изречение, което звучи неясно „Ителектуалните увреждания са с намалена когнитивна способност“/с.8/.

Като цяло намирам дисертационния труд интересен, перфектно изпълнен, актуален и значим за теорията и практиката. Написан е разбираемо без да губи научното си звучене.

Заключение

Като признавам достойнствата на дисертационния труд на **Димитрина Йорданова Калоянова** на тема : **„Влияние на семейната среда за емоционалното развитие на лица с интелектуални затруднения“**, препоръчвам на Уважаемото научно жури да даде своята положителна оценка за присъждане на ОНС „Доктор“.

28.10.2022г.

ПОДПИС:

/Проф.д-р. М.Хаджийски/